

Posudek vedoucího na disertační práci

MUDr. Tereza Kopecká: Studenti a absolventi LF UK v první polovině 20. století. Sociální struktura, průběh studia, studentský život, profesní kariéry

Cílem práce bylo zpracovat a interpretovat kombinaci přístupů historických, sociologických i exaktních disciplín rozsáhlou databází údajů o kohortě mediků, kteří zahájili studia na lékařské fakultě UK v Praze ve školním roce 1920 a jako svébytná společenská skupina (studenti, posléze lékaři v různých pozicích, případně nedokončení medicíny v jiných povoláních) prošli zákruty dějin české společnosti větší části 20. století (od meziválečného období přes okupaci k poválečným politickým a společenským proměnám). Velikost kohorty, její komplexnost a kompaktnost (všichni zapsaní medicíny) umožnila autorce sledovat velké množství charakteristik studentského a profesního života mediků a posléze lékařů na pozadí proměn institucí a systémů (školských, zdravotnických) v širších sociálních, ekonomických, politických i kulturních kontextech.

Autorka zvolila skutečně interdisciplinární (respektive multidisciplinární) přístup, kombinaci kvantitativních i kvalitativních metod, umožňujících postihnout postupně všechny roviny „vytváření“ a působení lékaře/lékařky, a to jak modelové/ho, ideální/ho, tak vysoce individualizované/ho. K základním nástrojům její analýzy získaného korpusu (kohorta mediků zapsaných roku 1920) tak patřily postupně rafinované a promyšlené, dobře argumentované metody statistické analýzy, posléze prosopografická metoda sociální historie umožňující postihnout „průměrného, modelového“ lékaře formou kolektivních biogramů až k tradiční biografistice, umožňující ilustrovat obecnější modely mediků a různých typů lékařů jak v jejich obecnosti, tak jedinečnosti (až extrémnosti).

Pro různé roviny své analýzy (statistická, prosopografická, biografická) zvolila relevantní prameny, sériové i jedinečné, archivní i tištěné (preskriptivní i deskriptivní), úřední i osobní, včetně méně často užívaných typů (například fotografie, krásná literatura nebo hraný film). Velmi sofistikovaně využívala nejmodernějších vyhledávacích nástrojů v elektronicky dostupných databázích nejrůznějšího charakteru (oběti holocaustu na jedné straně nebo vědecká produkce na straně druhé). Pro komparativní části svých kapitol využila velké množství dobře zvolené sekundární literatury.

Velmi podrobné a kompletní údaje získané pro vlastní vytvořenou kohortu, zpracované statisticky, komparovala s dosavadními známými statistickými údaji a jejich interpretacemi pro delší časová období nebo širší kontexty (univerzitní studenti jako celek apod.). Dosavadní základní znalosti o univerzitních studentech (zejména medicích) a jejich základních socioekonomických a sociokulturních charakteristikách tak výrazně obohatila a zpřesnila.

Základním konceptem, pomocí kterého analyzuje především působení úspěšných absolventů ze své kohorty v lékařských profesích, je koncept identit a jejich proměn (generační, politická, národní, genderová apod.). Koncept identit a jejich proměn v práci velmi úspěšně aplikovala a díky němu došla k řadě pozoruhodných výsledků jak obecnějšího charakteru (například v oblasti genderu), tak unikátních životních osudů v rámci skupinových identit ve 20. století nejvíce ohrožených (především případ obětí holocaustu).

První část práce (kapitoly I až III) patří ke standardnímu vybavení disertační práce. Vedle cílů, definic, pramenů, metod a zpracovanosti tématu podává autorka základní charakteristiku studovaného období (zejména důležitá podkapitola Profesionalizace a modernizace medicíny) a přibližuje koncept identit. První věcná část obsahu (kapitoly IV až VII) je věnována členům kohorty v době studia: vedle základních statistických údajů, jejich interpretace a komparace s jinými úrovněmi zaujme především kapitola V o průběhu studia podaná ze všech aspektů, včetně dějin každodennosti (mj. rozbor studijní literatury, vynikající díky lékařskému školení autorky). Druhá část (kapitoly VIII až XV) je pak zaměřena na profesní působení absolventů. Vyzdvihl bych mj. kapitolu o genderu. Za vysoce hodnotné jádro práce považuji kapitolu XV Profesní kariéry – kolektivní biogramy. Z kapitol o vysoce specifických (až extrémních) osudech některých členů kohorty číší nadšení autorky pro téma, její mimořádná schopnost využít nejneuvěřitelnějších cest k získání potřebných pramenů i umění podívat se na téma z nevšedních úhlů a s vysokou dávkou empatie.

Práce je velmi dobře, logicky strukturována, argumentace vždy jasná a srozumitelná.

Je psána mimořádně živým jazykem, místy ozvláštěna vcelku relevantními vstupy z krásné literatury (poezie).

Se základními principy a úskalími řemesla historikovy práce se autorka, školením lékařka, vyrovnala velmi dobře, včetně například pro ni neobvyklých způsobů citací apod.

ZÁVĚR: Disertační práci hodnotím velmi vysoko jako výborně promyšlenou, heuristicky, metodologicky i teoreticky podloženou, přehledně a srozumitelně prezentovanou. Základní cíle beze zbytku splnila a v řadě ohledů překročila. **DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ.**

V Praze, 23. 6. 2020

prof. PhDr. Petr Svobodný, Ph.D., Ústav dějin UK a archiv UK